

A gondoskodás(hiány) szociológiája

Felhívás tanulmányok írására

A Társadalomtudományi Kutatóközpont Szociológiai Intézet (Magyar Tudományos Akadémia Kiváló Kutatóhely) kiadásában megjelenő online folyóirat, a *Socio.hu Társadalomtudományi Szemle* a gondoskodás(hiány) témaköréhez kapcsolódó különszám megjelentetését tervezi.

A másoktól való függést és egyéni sérülékenységünket mindannyian megtapasztaljuk életünk valamely szakaszában: gyerekkorban, időskorban, betegként, sérültként, elnyomottként vagy egyéb kiszolgáltatott helyzetben lévőként/élőként. A gondoskodás nem csak bizonyos cselekvés-, illetve feladattípusok elvégzését jelenti, hanem az egymásra figyelés – gyakran szeretetteljes – attitűdjét és az – akár általunk személyesen nem ismert – mások aktív támogatásában kifejeződő szolidaritást is.

Különböző társadalmi jelenségek vizsgálata során szociológusok is gyakran alkalmaznak olyan modelleket, melyek aktorai önellátásra képes, racionális gazdasági cselekvőként jelennek meg, akiknek különféle szempontú kiszolgáltatottságai és egymásra utaltsága nem feltétlenül kapnak kellő figyelmet. Lynch és Lyons arra hívja fel a figyelmet, hogy a versengő individualizmust idealizáló neoliberais politika már nem pusztán „gondoskodásmentes” polgárokkal számol, hanem kifejezetten gondoskodásellenes jelleget ölthet.¹ (Ez tükröződik például abban is, ahogy – Magyarországon egyetemi szinten és növekvő mértékben közép- és alafokon is – az oktatás fő célját egyre inkább a gazdasági hasznosíthatóság bűvkörén belül határozzák meg.) A gazdasági növekedés mindenáron való hajszolása háttérbe szorítja a társadalmi szolidaritást – egyre kevesebb szó esik az egyenlő esélyek megteremtésének szükségességéről az emberek életkörülményeiben –, ami például erőszakhoz, valamint különböző fizikai és mentális egészségi problémáknak fokozottan kitett, diszfunkcionális társadalmak, társadalmi csoportok létrejöttéhez vezethet.

A gondoskodáskapcsolatok csak a gazdasági, politikai és kulturális viszonyokkal együttesen vizsgálhatók, hiszen ezek szabják meg a társadalmi gondoskodásinfrastruktúra fejlettségét, azaz: az adott társadalomra jellemző gondoskodásképeket és -erőforrásokat. Annak, hogy egy állam mennyire teszi képessé a polgárait a másokról való gondoskodásra, illetve arra, hogy saját életükben megtapasztalhassák a(z) egymásról való gondoskodást, óriási a jelentősége a társadalmi reprodukció szempontjából is. Hanlon szerint gondoskodó társadalom (*caring society*) kialakítására lenne szükség, ahol a gondoskodás társadalmilag konstruált közjékként jelenik meg,² ami ugyanakkor maga is egyenlőtlenségeket generál (hiszen nem véletlen, hogy ki törődik kivel, s mindez hol, mikor és hogyan történik).

A tervezett különszamba a gondoskodás, illetve a gondoskodáshiány jelenkori szociológiai aspektusaival foglalkozó kéziratokat várunk többek között a következő témakörökben (az alábbi felsorolás nyitott végű, azaz bátran kiegészíthető további, a téma szempontjából relevánsnak gondolt pontokkal):

- A gondoskodás (és nemgondoskodás) társadalmi intézményei;
- Intézményes gondoskodás(hiány);
- Gondoskodás(mentes)-politikák: állami szerepvállalás és prioritások;
- Szülői/apai/anyai/örökbefogadói/stb. gondoskodás;
- Párkapcsolati gondoskodás;
- Családon belüli gondoskodásviszonyok jellemzői (Van-e neve a gondoskodásnak?);
- Különböző családformák gondoskodásviszonyai;
- Gondoskodás és migráció;
- Gondoskodás és aktivizmus;
- Gondoskodás az ismeretlennel/ az ismeretlenekkel: szolidaritási gyakorlatok;
- Erőszak és gondoskodás;
- Gondoskodásnormák és értékek;
- Gondoskodás-gazdaságtan;
- Gondoskodáskapcsolatok tér- és időbelisége; A gondoskodás terei; A gondoskodásviszonyok változásai az életút során;
- A gondoskodáskapcsolatok kulturális és médiareprezentációi;...

A (maximum egy oldalas) absztrakt tartalmazza a következő elemeket:

- a tervezett tanulmány (munka)címét;
- a vizsgált téma rövid bemutatását;
- a választott téma társadalomtudományi és/vagy társadalomtörténeti relevanciájának alátámasztását;
- a használni kívánt elméleti keret kijelölését;
- a használni kívánt módszerek rövid bemutatását.

A tervezett tanulmányok absztraktját a következő e-mail címre kérjük eljuttatni: takacs.judit@tk.mta.hu.

Az absztrakt leadási határideje: 2021. január 31.

A benyújtott absztraktok elbírálása után a szerkesztőség legkésőbb 2021. február 10-ig értesíti a szerzőket arról, hogy tervezett tanulmányukat meg kívánja-e jelentetni. Az absztrakt elfogadása nem jelenti automatikusan a tanulmány megjelentetését, erről a tanulmány leadása után kettős anonim referenci véleményezést követően születik döntés.

Az elkészült tanulmányok leadási határideje: 2021. április 30.

¹ Lynch, K. – Lyons, M. (2009) Care-less Citizenship? Public Devaluation and Private Validation. 78–92. In Lynch, K. – Baker, J. – Lyons, M. (szerk.) *Affective Equality: Who Cares? Love, Care and Injustice*. London: Palgrave Macmillan.

² Hanlon, N. (2012) *Masculinities, Care and Equality, Identity and Nurture in Men's Lives*. London: Palgrave Macmillan.